

Juryrapport Debutantenprijs 2026 voor Maria Kager: 'De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf'

De romantitel: 'De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf' belooft ironie, overdrijving, absurditeit, een knipoog. Dit boek lost die beloftes in. Maria Kager debuteerde in 2024 bij De Arbeiderspers met een roman die zich van meet af aan anders gedraagt dan de vele autofictionele en therapeutische debuutromans. Dit boek wil vermaken én raken. Het slaagt in beide opzichten.

De roman vertelt het verhaal van Frida Wolf, die als enig kind opgroeide in de schaduw van De Koepel, de beroemde koepelgevangenis van Haarlem. Het gezin woont op het terrein; de gezinsleden kunnen de gevangenen zien en horen, de rondlopende bewakers zwaaien naar de jonge Frida. De vader, Timofey, is een excentriekeling die zijn dochter mee uit stelen neemt en te veel drinkt. Hij is ook de gevangenisdirecteur van De Koepel. De moeder is psychotherapeut met praktijk aan huis. Een van haar cliënten is het zogenoemde schreeuwmeisje, even oud als Frida, aan wie de moeder tot Frida's grote ontsteltenis haar speelgoed weggeeft:

'Frida', zei je moeder en hield je Barbie omhoog, 'ben je zo langzamerhand niet te oud voor dit soort speelgoed?'

'Net zeg je nog dat dit kind en ik even oud zijn!'

'En daarbij,' ze stopt de Barbie in een plastic krat. 'Ik zie je er nooit mee spelen.'

'Logisch,' zei je, 'je bent er nooit.'

'Zeg, jij kan ook overdrijven.' En ze had de krat vol met jouw eigendommen naar haar kamer gedragen.

Ronduit angstaanjagend is de vader wanneer hij Frida en een vriendinnetje lessen geeft in zelfverdediging, waarbij ze rondlopen met scherpe keukenmessen. De gevangenis wakkert Frida's fantasie aan. Ze leest een boek over zelfmoord, neust in de therapieverslagen van haar moeder, en jat spullen waar ze dan weer over liegt. Tot overmaat van ramp komt Frida's moeder om het leven bij een verkeersongeluk. De vader verwacht van Frida dat zij de rol van haar moeder overneemt wat betreft huishoudelijke taken, en zo krijgt Frida op veel te jonge leeftijd wel heel veel verantwoordelijkheid.

De vraag dient zich aan: wat doet deze opvoeding met dit kind, hoe vormt dit haar?

Wat de jury onmiddellijk trof, is de verteltoon: speels-ironisch, nooit sentimenteel, maar onder de stilistische lichtvoetigheid voortdurend een zwaardere en zelfs tragische laag. Kager schrijft in korte fragmenten die samen een tragikomisch mozaïek vormen. De verschillende schrijfstijlen gaan met elkaar een sterk verband aan en voelen in het geheel niet als gemaakt, maar ze versterken het narratief. Quasi komisch zijn met name de hoofdstukken uit een boek over het gevangeniswezen dat Frida raadpleegt voor een spreekbeurt en waaruit ze fragmenten in de vorm van ellenlange noten integraal overneemt. De passage

draagt bij aan de lichtvoetigheid, het tragikomische karakter en de ironie die dit boek kenmerken. De compositie steekt vernuftig in elkaar, de vertelstijl wisselt voortdurend. Soms wordt het verhaal verteld door Frida als de eerste persoon, dan weer vertelt zij over zichzelf in de derde persoon. De karakters komen gaandeweg helemaal tot hun recht.

Hoewel de aantrekkingskracht van het boek in de eerste plaats uitgaat van de bijna groteske inhoud en de humoristische toon, doet de roman de lezer ook nadenken over de rollen van de verschillende personages. Die zijn immers allemaal erg genuanceerd. De moederfiguur wordt in eerste instantie geportretteerd als een carrièrevrouw die te vaak afwezig of onbeschikbaar is. Maar als ze onverwacht wegvalt, blijkt pas hoe het hele gezin door haar aanwezigheid de hele tijd was rechtgehouden. Of wat met Frida, die eerst een wat verwaarloosd meisje lijkt, maar op cruciale momenten drastische keuzes maakt? Het boek laat veel over aan de verbeelding van de lezer en doet nadenken. Daar ligt meteen ook een deel van de kracht van dit boek: Frida Wolf is een personage dat in het hoofd van de lezer lang na het lezen blijft spoken. Daarnaast zijn de dialogen scherp en vaak geestig. Er zit ondanks de verstikkende arena veel humor en lucht in het boek. De personages zijn goed uitgewerkt en de verschillende vertellingen werken heel goed samen.

De jury ontving voor deze jaargang (2024–2025) meer dan tachtig inzendingen. Daaronder een aantal bijzondere boeken. De jury was lovend over onder meer *De collectieve inzinking* van Julie Cafmeyer en *Sprokkelaars* van Mira Aluç. *De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf* overtuigde de jury het meeste, omdat de roman iets doet wat weinig debutanten kunnen, met name een eigen stem vinden, een unieke vorm, en vooral: de lezer van begin tot eind vasthouden.

‘Wanneer mensen die ik in Mexico ontmoet me vragen wat ik doe, zeg ik dat ik schrijver ben. Ik hoop dat het, door het vaak genoeg te zeggen, vanzelf waar zal worden. Of misschien ben ik bang dat het *niet* waar zal worden en bezweer ik die angst door te doen alsof het *wel* waar is’, schrijft Kager op pagina 289. De jury hoopt van harte op meer boeken van deze auteur. Het debuut smaakt naar meer.

De jury van de Debutantenprijs van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde draagt *De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf* van Maria Kager unaniem voor als laureaat van 2026 voor de prijs in de categorie proza.

Namens de jury van de Commissie voor Schone Letteren,

Pia de Jong

Lies van Gasse

Hanneke van Eijken

Yves T’Sjoen

Marije Koens